

Potek sanacije gozdov po požaru na Goriškem Krasu v letu 2022

Aktivnosti za izdelavo in sprejetje načrta sanacije poškodovanih gozdov

Prvi korak na poti k sanaciji največjega požara v zgodovini Slovenije, to je priprava osnutka načrta sanacije, je za nami. V okviru izdelave načrta je potekala tudi participacija lastnikov gozdov, mednarodne stroke in širše javnosti, za katere je bilo organiziranih več aktivnosti. V četrtek in petek, 8. in 9. septembra 2022, sta v konferenčni dvorani Pomnika miru na Cerju potekali delavnica in novinarska konferenca, na kateri so nosilci načrta sanacije, predstavniki slovenske in mednarodne gozdarske stroke, predstavniki lokalne skupnosti, lastnikov gozdov, nevladnih organizacij in drugi razpravljali na temo obnove gozdov, poškodovanih v največjem gozdnem požaru v zgodovini Slovenije. Rezultat delavnice so bile usmeritve različnih deležnikov za pripravo načrta sanacije.

V sredo, 21. 9. 2022, sta v kulturnem domu v Kostanjevici na Krasu Občina Miren - Kostanjevica in Zavod za gozdove Slovenije organizirala delavnico z naslovom: Kako obnoviti gozdove, poškodovane po požaru na Krasu? Delavnice se je udeležilo več kot 50 lokalnih prebivalcev, lastnikov gozdov in predstavnikov lokalne skupnosti, občine Miren - Kostanjevica in Zavoda za gozdove Slovenije. Rezultat delavnice so bila zapisana izhodišča lastnikov gozdov in predstavnikov lokalne skupnosti za pripravo načrta sanacije.

Osnova za načrt sanacije je karta poškodovanosti gozdov, ki jo je izdelal Zavod za gozdove Slovenije na podlagi aeroposnetkov Slovenske vojske in terenskega ogleda. Ugotovili so, da sta bila poškodovana 2902 hektarja gozdov, pri čemer je 2503 hektarjev poškodovanih do te mere, da jih je treba umetno obnoviti. Poškodovani so bili 2004 hektarji zasebnih gozdov, 286 hektarjev v državni lasti ter 611 hektarjev gozdov v lasti lokalnih skupnosti.

Slika 1: Delavnica 8. 9. 2022 je združila lokalno skupnost, domačo in mednarodno stroko, ter širšo javnost. Potekala je v sodelovanju z evropskim projektom LIFE SySTEMiC. (foto: B. Rantaša)

Gozdarstvo v času in prostoru

Osnutek načrta je bil konec septembra ob obisku predstavnikov Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Ministrstva za okolje in prostor Republike Slovenije že predstavljen županom prizadetih občin Miren - Kostanjevica, Komen, Renče - Vogrsko ter predstavnikom Mestne občine Nova Gorica, Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica ter pristojnim deležnikom. Zavod za gozdove Slovenije je načrt, ki je že v tej fazi upošteval številne predloge lastnikov gozdov, lokalnih skupnosti, strokovnih služb s področja varstva narave in varstva kulturne dediščine ter ostalih deležnikov, na pristojno ministrstvo oddal 30. 9. 2022.

Zaradi izjemnega zanimanja deležnikov in javnosti je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano načrt dalo v javno razpravo, v kateri lahko svoje pripombe na načrt odda tudi najširši krog zainteresiranih deležnikov. Javna razprava bo potekala do sredine decembra, zaključen načrt sanacije pa bo predstavljen v začetku leta 2023.

Prvi koraki sanacije poškodovanih gozdov so se začeli že v letošnjem letu, večina načrtovanih del pa bo izvedena v letih 2023 in 2024. Stroški sanacije so ocenjeni na več kot 24 milijonov evrov. Ukrepi so, glede na obseg poškodb, poudarjenost funkcij gozdov, gozdna rastišča in ogroženost gozda, razdeljeni v tri prioritete. Posek poškodovanih dreves je prednostno usmerjen na območja načrtovane letošnje jesenske sadnje ter na območja prve stopnje poudarjenosti socialnih funkcij.

Pod drugo prioriteto so uvrščena območja s poudarjenostjo proizvodnih funkcij, kjer je načrtovana umetna obnova jesenske sadnje prihodnje leto. Tretjo prioriteto pa predstavlja posek odmrlega, hirajočega drevja, invazivnih tujerodnih vrst in morebitnih posameznih nepoškodovanih dreves za zaokroževanje pomlajenih površin. V gozdovih v lasti lokalnih skupnosti bodo načrtovani ukrepi izvedeni predvidoma do konca leta 2026, v ostalih gozdovih pa do konca leta 2028.

Slika 2: Prostovoljci so sadili kontejnerske sadike puhastega hrasta in črnike (foto: B. Rantaša)

Prve akcije obnove gozdov potekajo že v letu 2022

Glede na specifične potrebe glede gozdnega reprodukcijskega materiala na območju v požaru poškodovanih gozdov (predvsem po toploljubnih listavcih submediteranske ekološke regije) gozdne drevsnice v Sloveniji v letu 2022 niso imele na zalogi primernih sadik razen črnega bora, ki pa pridejo v upoštevanje le za obnovo s sadnjo na najekstremnejših rastiščih v poznejših fazah sanacije. Semena toploljubnih listavcev, ki jih potrebujemo za setev na Krasu, predhodno ni bilo na zalogi, saj se izvaja neposredno po nabiranju semena. V času pisanja tega članka je bilo v prostovoljskih akcijah nabranih več kot 150 kilogramov semen različnih vrst javorjev in gabrov, skupna količina pa bo odvisna od vremena, izdatnosti semenskih virov in aktivnosti dobaviteljev.

Zaradi velikega interesa deležnikov in javnosti so prve akcije obnove gozdov potekale že v letu 2022. Ker v slovenskih drevsnicah primerne sadike niso bile na voljo, prav tako pa tudi ne javna sredstva, so bile sadike kupljene z donacijskimi sredstvi, zbranimi v okviru pobude Skupaj za

Kras. V hrvaški Savudriji je bilo tako nabavljenih 18.000 sadik puhastega hrasta in črniče, katerih primernost za uporabo pri nas je ob uvozu pregledal tudi Gozdarski inštitut Slovenije.

Prvih velikih akcij sajenja sadik, ki sta potekali 25. in 26. 11. 2022 ob Pomniku miru na Cerju, so se udeležila številna podjetja, organizacije in prostovoljci. Zbrane so nagovorili: župani treh, v požaru prizadetih občin Mauricij Humar iz Občine Miren - Kostanjevica, Tarik Žigon iz Občine Renče - Vogrsko in mag. Erik Modic iz Občine Komen, državni sekretar Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Darij Krajčič, direktor Zavoda za gozdove Slovenije Gregor Danev, vodja predstavništva Evropske komisije v Sloveniji dr. Jerneja Jug Jerše, veleposlanik Kraljevine Japonske, njegova ekselencja Matsushima Hiromichi san, in direktorica Zavoda za turizem Miren - Kostanjevica mag. Ariana B. Suhadolnik.

Prvi dan sajenja je bil namenjen podjetjem in organizacijam, skupaj je drevesa sadilo približno 200 prostovoljcev. Projekt Zeleno srce Krasa je s podpisom zaveze o dolgoročnem sodelovanju do

Slika 3: Sobotne akcije se je udeležila tudi 120-članska Brigada slovenskih brigadirjev (foto: B. Rantaša)

zdaj podprlo 34 podjetij in organizacij. Zavezali so se, da bodo z udeležbo na različnih akcijah ali s finančnimi in drugimi donacijami omogočili nabiranje semen in vzgojo avtohtonih sadik listavcev, obnovo gozdov s setvijo semena in sadnjo sadik gozdnega drevja, vzpostavitev izobraževalno-turistične poti in proučevanje vpliva podnebnih sprememb na vzgojo sadik in obnovo gozdov, poškodovanih v gozdnih požarih.

Drugi dan sajenja sadik gozdnega drevja na Cerju pa je bil namenjen prostovoljcem. Kljub vetrovnemu vremenu se jih je akcije udeležilo približno 1000 iz vseh koncev Slovenije, prišli so tudi iz sosednjih držav. Najštevilčnejša je bila 120-članska Brigada slovenskih brigadirjev, zelo veliko je bilo dijakov Gimnazije Bežigrad, organizirano so se sajenja udeležili iz številnih podjetij, organizacij, društev, s krampi in lopatami so prišle cele družine. Sadili so na območju Cerja, ki je bilo v požaru poškodovano že drugič (prvič leta 2019), in sicer sadike avtohtone vrste puhastega hrasta in črnike. Delo so usmerjali gozdarke in gozdarji iz Zavoda za gozdove Slovenije.

Za prve akcije sajenja je bilo na voljo 18.000 sadik, v obeh dneh velike akcije jih je bilo posajenih približno 13.000. Preostale bodo posajene v okviru sanacije Mirenskih borov po sanaciji poškodovanih gozdnih sestojev. Še pred sanacijo pa bodo organizirane prosotovljske akcije obnove gozdov s setvijo, ki bodo potekale od decembra 2022 do februarja 2023.

Požar je več kot očitno povezal celo Slovenijo, saj je bilo v akciji Skupaj za Kras do zdaj zbranih več kot 220 tisoč evrov sredstev, ki jih bodo namenili za nakup sadik gozdnega drevja in ureditev drevesnice. Potekalo bo tudi proučevanje vpliva podnebnih sprememb na vzgojo sadik in obnovo gozdov, poškodovanih v gozdnih požarih. Akcije obnove gozda na pogorelem Krasu se bodo nadaljevale tudi v letu 2023, zlasti na najbolj poškodovanih delih gozda. Na preostalem delu pa bo potekala setev semena domačih drevesnih vrst, predvsem različnih vrst hrastov in javorjev, kraškega gabra, koprivovca in črnega bora.

Boris RANTAŠA, Tina DOLENC,
Bogdan MAGAJNA

Slika 4: Na akcijah sajenja dreves so sodelovali številni prostovoljci (foto: N. Leban)